

ЗМІСТ

АНОТАЦІЇ.....	3
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	10
1.1. Політичний медіадискурс та його основні характерні ознаки.....	10
1.2. Фразеологізм і політичний медіадискурс	19
1.3. Фразеологізми німецької мови біблійного походження та їх основні категоріальні ознаки.....	24
1.4. Основні тематичні групи фразеологізмів біблійного походження.....	33
Висновки до Розділу 1.....	43
РОЗДІЛ 2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ БІБЛІЙНОГО ПОХОДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ.....	45
2.1. Вживання у політичному медіадискурсі узуальних фразеологізмів біблійного походження.....	45
2.2. Вживання у політичному медіадискурсі okazіonalʹnih фразеологізмів біблійного походження.....	52
2.3. Механізми трансформації okazіonalʹnih фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі.....	59
2.4. Комунікативно-прагматичні функції фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі.....	65
Висновки до Розділу 2.....	74
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80

АНОТАЦІЯ

Тимків В. А. Актуалізація фразеологізмів німецької мови біблійного походження в сучасному політичному медіадискурсі. – Магістерська робота. - Івано-Франківськ, 2024.

Магістерська робота присвячена дослідженню актуалізації фразеологізмів німецької мови біблійного походження в сучасному політичному медіадискурсі. У роботі уточнено поняття політичного медіадискурсу та розкрито сутність фразеологізму, охарактеризовано фразеологізми німецької мови біблійного походження та їх основні категоріальні ознаки. Виявлено основні тематичні групи біблійних фразеологізмів та проаналізовано особливості вживання узуальних та okazіональних фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі. Досліджено механізми трансформації okazіональних фразеологізмів та визначено їх комунікативно-прагматичні функції у політичних медіатекстах. Матеріалом дослідження слугували різножанрові тексти політичного медіадискурсу німецькомовних країн за останні 5 років. Результати дослідження розширюють наукові уявлення про роль фразеологізмів біблійного походження в політичному дискурсі та доповнюють теорію фразеології і політичної лінгвістики новими даними.

Ключові слова: фразеологізми біблійного походження, політичний медіадискурс, німецька мова, узуальні та okazіональні фразеологізми, трансформація фразеологізмів, комунікативно-прагматичні функції.

ZUSAMMENFASSUNG

Tymkiv V. A. Aktualisierung der Phraseologismen biblischen Ursprungs der deutschen Sprache im modernen politischen Mediendiskurs. – Masterarbeit. - Iwano-Frankiwsk, 2024.

Die Masterarbeit widmet sich der Untersuchung der Aktualisierung von Phraseologismen biblischen Ursprungs in der deutschen Sprache im modernen politischen Mediendiskurs. Die Arbeit präzisiert den Begriff des politischen Mediendiskurses und erläutert das Wesen des Phraseologismus. Es werden die Phraseologismen biblischen Ursprungs in der deutschen Sprache und ihre grundlegenden kategorialen Merkmale charakterisiert. Die Hauptthemengruppen biblischer Phraseologismen werden identifiziert und die Besonderheiten der Verwendung usueller und okkasioneller Phraseologismen biblischen Ursprungs im politischen Mediendiskurs analysiert. Die Mechanismen der Transformation okkasioneller Phraseologismen werden untersucht und ihre kommunikativ-pragmatischen Funktionen in politischen Medientexten bestimmt. Als Untersuchungsmaterial dienten verschiedene Textgattungen des politischen Mediendiskurses deutschsprachiger Länder der letzten 5 Jahre. Die Forschungsergebnisse erweitern das wissenschaftliche Verständnis der Rolle von Phraseologismen biblischen Ursprungs im politischen Diskurs und ergänzen die Theorie der Phraseologie und politischen Linguistik mit neuen Erkenntnissen.

Schlüsselwörter: Phraseologismen biblischen Ursprungs, politischer Mediendiskurs, deutsche Sprache, usueller und okkasioneller Phraseologismen, Transformation von Phraseologismen, kommunikativ-pragmatische Funktionen.

ВСТУП

Сьогодні спостерігається зростаючий інтерес науковців до вивчення політичного медіадискурсу, який відіграє провідну роль у формуванні громадської думки та впливає на політичні рішення і процеси. Одним із ключових елементів політичного медіадискурсу є фразеологізми, які надають текстам експресивності, образності та емоційності. Особливої уваги заслуговують фразеологізми біблійного походження, які є невід'ємною частиною німецької мови та культури.

Актуальність дослідження. Вивчення особливостей використання фразеологічних одиниць німецької мови біблійного походження у сучасних політичних медіатекстах є важливим напрямком дослідження. Це зумовлено необхідністю глибшого розуміння ролі та функцій цих мовних засобів у формуванні політичного дискурсу та їхнього впливу на цільову аудиторію. Дослідження специфіки вживання біблійних фразеологізмів дозволить краще осягнути механізми створення експресивності та образності в політичних медіаповідомленнях.

Варто зазначити, що на сьогодні існує чимало досліджень, присвячених проблематиці дискурсу загалом та політичного дискурсу зокрема. Однак, єдиного трактування цих понять досі не сформовано. Як слушно зауважує О. Ковальова, численність та різновекторність робіт у цій сфері інколи нашоухе дослідників на думку, що створення струнких систематизованих підходів до розуміння політичного дискурсу теоретично неможливе [15 с. 101].

Проте, можна виокремити низку ґрунтовних студій, у яких проаналізовано та узагальнено міркування щодо природи політичного дискурсу. Це, зокрема, праці О. Шейгал, К. Серажим, Л. Нагорної, Т. Ващук, Н. Кондратенко, О. Зарецького, О. Селіванової, О. Олексієвець, Н. Шевчук, Л. Стрій та інших вчених. У роботах представників критичної лінгвістики, таких як Н. Ферклоу, Р. Водак, Т. ван Дейк, розглядається проблема використання політичного дискурсу як інструменту влади та соціального контролю.

В українському мовознавстві політична лінгвістика й політичний дискурс були об'єктом дослідження у працях О. Андрейченко, А. Белової, І. Бутової, Н.

Кондратенко, Л. Нагорної, В. Петренка та інших науковців. У роботах зазначених авторів фігурує величезна кількість визначень політичного дискурсу, його класифікацій за функціями, формою, жанрами.

Об'єктом дослідження є фразеологізми німецької мови біблійного походження.

Предметом дослідження є специфіка вживання фразеологізмів німецької мови біблійного походження в сучасному політичному медіадискурсі.

Метою дослідження є комплексний аналіз актуалізації фразеологізмів німецької мови біблійного походження в сучасному політичному медіадискурсі.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання дослідження**:

1. Уточнити поняття політичного медіадискурсу та його основні характерні ознаки.
2. Розкрити сутність фразеологізму та його роль у політичному медіадискурсі.
3. Охарактеризувати фразеологізми німецької мови біблійного походження та їх основні категоріальні ознаки.
4. Виявити основні тематичні групи фразеологізмів біблійного походження.
5. Проаналізувати особливості вживання узуальних та okazіональних фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі.
6. Дослідити механізми трансформації okazіональних фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі.
7. Визначити комунікативно-прагматичні функції фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше здійснено комплексне дослідження актуалізації фразеологізмів німецької мови біблійного походження в сучасному політичному медіадискурсі. Проаналізовано специфіку їх функціонування, особливості трансформацій та комунікативно-прагматичний потенціал у текстах політичної тематики. Результати дослідження розширюють наукові уявлення про роль фразеологізмів біблійного походження в політичному дискурсі та доповнюють теорію фразеології і політичної лінгвістики новими даними.

Матеріалом дослідження послужили тексти політичного медіадискурсу німецькомовних країн (Німеччини, Австрії та Швейцарії), зокрема публікації в провідних друкованих та онлайн-виданнях, виступи політиків, інтерв'ю політичної тематики за останні 5 років. Для репрезентативності вибірки використані різножанрові тексти, що охоплюють широкий спектр політичних питань та відображають різні ідеологічні погляди та переконання.

Методи дослідження: *описовий метод* використовується для системного опису та інвентаризації фразеологізмів німецької мови біблійного походження, що зустрічаються у політичному медіадискурсі; *метод спостереження* дозволяє безпосередньо вивчати функціонування фразеологізмів біблійного походження в автентичних текстах політичного медіадискурсу; *метод суцільної вибірки* дозволяє виокремити з досліджуваного матеріалу приклади вживання фразеологізмів біблійного походження; *компонентний аналіз* застосовується для виявлення структурно-семантичних особливостей фразеологізмів біблійного походження; *контекстуальний аналіз* необхідний для дослідження функціонування фразеологізмів біблійного походження в контексті політичного медіадискурсу та виявлення їхніх конотацій і смислових нюансів; *прагматичний аналіз* допомагає з'ясувати комунікативно-прагматичні функції фразеологізмів біблійного походження в політичному медіадискурсі та їхній вплив на реципієнтів; *метод узагальнення* дозволяє підсумувати отримані результати та сформулювати загальні висновки.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані у викладанні курсів лексикології, стилістики, лінгвістичного аналізу тексту, теорії дискурсу, а також у подальших дослідженнях у галузі фразеології, політичної лінгвістики та медіадискурсу.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел.

У першому розділі розглядаються теоретичні засади дослідження, а саме: політичний медіадискурс та його основні характерні ознаки, сутність фразеологізму та його роль у політичному медіадискурсі, характеристика фразеологізмів німецької мови біблійного походження та їх основні

категоріальні ознаки, а також основні тематичні групи фразеологізмів біблійного походження. У другому розділі аналізуються особливості актуалізації фразеологізмів німецької мови біблійного походження в сучасному політичному медіадискурсі, зокрема вживання узуальних та okazіональних фразеологізмів, механізми трансформації okazіональних фразеологізмів, а також комунікативно-прагматичні функції фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

В роботі розглянуто поняття політичного медіадискурсу та його основні характерні ознаки. Насамперед було проаналізовано визначення поняття "дискурс", що трактується як зв'язний текст у поєднанні з екстралінгвістичними факторами, такими як ситуація спілкування, наміри комунікантів, їхні знання про світ тощо. Політичний дискурс є різновидом інституційного дискурсу, що охоплює широкий спектр жанрів, пов'язаних із політичною комунікацією. В роботі було здійснено спробу виділити специфічні риси політичного дискурсу, до яких належать: публічний характер, орієнтація на масову аудиторію, інституційність, ідеологічність, персуазивність, полемічність, загострена оцінність та агресивність. Серед провідних функцій політичного дискурсу виокремлено боротьбу за владу, формування громадської думки, маніпулювання свідомістю, агітацію та пропаганду. Політичний дискурс характеризується різноманітністю жанрів, серед яких були розглянуті промови, інтерв'ю, дебати, заяви, коментарі та інші. Політичний медіадискурс є багатогранним та багатофункціональним явищем, яке відіграє ключову роль у формуванні політичної реальності та суспільної свідомості. Його дослідження дозволяє глибше зрозуміти механізми політичної комунікації, стратегії впливу на аудиторію та специфіку функціонування мови в політичній сфері.

Фразеологізми відіграють неабияку роль у політичному медіадискурсі. Вони збагачують мову політиків, роблячи її більш виразною та метафоричною. Застосування різноманітних фразеологізмів дозволяє донести складні ідеї та концепції у стислій та доступній формі, а також надати промова певного колориту й ідіоматичності. Фразеологізми слугують потужним інструментом для впливу на аудиторію. Вони допомагають встановити емоційний контакт зі слухачами, привернути їхню увагу та закарбуватися у пам'яті. Експресивність, образність та емоційно-оцінний характер фразеологізмів роблять їх ефективним засобом для маніпулювання свідомістю громадськості, формування певної думки та створення сприятливого іміджу. Використання фразеологізмів у політичному медіадискурсі пов'язане з прагненням політиків апелювати до національної ідентичності, культури та спільних цінностей. Фразеологізми часто

містять алюзії та відсилання до історичного минулого, релігійних традицій чи фольклору, що дозволяє налагодити зв'язок з аудиторією та підвищити рівень довіри до промовця.

Фразеологізми німецької мови біблійного походження, або біблеїзми, є важливою частиною мовної системи та відіграють значну роль у сучасному спілкуванні. Їхнє походження з біблійних текстів, стійкість структури, переносне значення, експресивність, історико-культурна маркованість та широка сфера вживання роблять їх унікальним та цінним мовним ресурсом. Основні категоріальні ознаки біблеїзмів: походження з біблійних текстів; стійкість структури та відтворюваність; переносне, метафоричне значення; експресивність, образність та емоційно-оцінний характер; історико-культурна маркованість; широка сфера вживання; здатність до трансформацій.

Дослідження основних тематичних груп фразеологізмів біблійного походження у німецькій мові виявляє їхню семантичну різноманітність та глибоку закоріненість у духовних і культурних традиціях. Незважаючи на спроби запропонувати універсальну класифікацію цих мовних одиниць, єдиного підходу досі не вироблено. Причиною цього є складна природа самих фразеологізмів та їхнє різноманітне походження – від прямих біблійних цитат до переосмислених образів та метафор. Проте більшість класифікаційних моделей об'єднує виокремлення таких основних тематичних груп: фразеологізми, пов'язані з біблійною символікою та образністю; одиниці, що походять від біблійних притч, висловів і повчань; вирази, які відображають етичні та моральні концепти; фразеологізми на позначення рис людського характеру; біблеїзми, пов'язані з релігійними обрядами; одиниці, які стосуються сфери буття, світогляду та міжособистісних взаємин. Отже, фразеологізми біблійного походження у німецькій мові формують широку семантичну палітру, поєднуючи в собі глибокі духовні та моральні засади з особливостями національного світобачення та культурних традицій. Їхня класифікація залишається відкритим питанням для подальших лінгвістичних студій.

Узуальні фразеологізми біблійного походження широко використовуються у німецькому політичному медіадискурсі, демонструючи глибоке вкорінення

біблійних текстів у культурній свідомості. Ці усталені вирази надають політичним промовам більшої виразності, авторитетності та емоційного резонансу. Вони допомагають політикам ефективно апелювати до спільних культурних цінностей та створювати зв'язок з аудиторією. Узуальні фразеологізми часто використовуються для спрощення складних концепцій та підсилення аргументації.

Оказіональні фразеологізми біблійного походження у політичному медіадискурсі Німеччини демонструють креативність та мовну майстерність політиків. Ці модифіковані вирази дозволяють адаптувати традиційні біблійні мотиви до сучасного контексту, створюючи нові, часто несподівані смислові відтінки. Використання okazіональних фразеологізмів привертає увагу аудиторії, робить політичні виступи більш запам'ятовуваними та дозволяє політикам виразити свою індивідуальність. Однак їх ефективність значною мірою залежить від вдалості трансформації та контексту вживання.

Трансформація okazіональних фразеологізмів біблійного походження у німецькому політичному медіадискурсі відбувається через різноманітні лінгвістичні механізми. Найпоширенішими є лексична заміна компонентів, розширення складу фразеологізму, скорочення, зміна граматичної структури та контамінація різних фразеологізмів. Ці механізми дозволяють політикам створювати нові смислові відтінки, актуалізувати традиційні вирази у сучасному контексті та посилювати експресивність своїх висловлювань. Ефективність трансформації залежить від збереження впізнаваності оригінального виразу та вдалого поєднання з новим контекстом.

Здійснено дослідження комунікативно-прагматичних функцій фразеологізмів біблійного походження у політичному медіадискурсі Німеччини. Фразеологізми біблійного походження виконують широкий спектр комунікативно-прагматичних функцій у політичному дискурсі, включаючи експресивну, аргументативну, образотворчу, контактовстановлювальну, евфемістичну, інтертекстуальну, спонукальну, волюнтативну, інформаційно-трансляційну, емотивну, метамовну, прогностичну, фатичну та естетичну функції. Використання біблійних фразеологізмів дозволяє політикам ефективно

впливати на емоції та погляди аудиторії, апелюючи до культурних цінностей та колективної пам'яті. Ці мовні засоби допомагають політикам пояснювати складні політичні та економічні концепції через знайомі культурні референції, роблячи їх більш доступними для широкої аудиторії. Фразеологізми біблійного походження використовуються для конструювання певної реальності та формування громадської думки, що є важливим інструментом політичної комунікації. Апеляція до біблійних текстів надає політичним виступам більшої ваги та авторитетності, підсилюючи аргументацію політиків. Ці фразеологізми допомагають встановлювати та підтримувати емоційний зв'язок з аудиторією, що є ключовим аспектом ефективної політичної комунікації. Широке використання біблійних фразеологізмів у політичному дискурсі Німеччини відображає глибоке вкорінення християнської традиції в культурі країни та її вплив на сучасну політичну комунікацію. Політики демонструють здатність адаптувати традиційні мовні засоби до сучасного контексту, використовуючи їх для обговорення актуальних проблем та викликів. Ефективність використання біблійних фразеологізмів значною мірою залежить від вміння політика органічно вплести їх у свою промову та від відповідності контексту.